

เมื่อปีกลายนี้ มีกฎหมายออกมาฉบับหนึ่ง นับว่าเป็นกฎหมายใหม่เพราะอายุเพิ่งจะได้ปีเดียว ชื่อของกฎหมายฉบับนี้ค่อนข้างจะเรียบ ไม่มีลักษณะเตะตาเตะใจ จึงคงไม่มีใครสนใจนัก

กฎหมายฉบับนี้คือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐

คำว่า “ข้อมูล” และ “ข่าวสาร” นั้น ที่จริงเป็นคำที่ไม่ใหม่แล้ว เพราะมีอยู่ในพจนานุกรมมาอย่างน้อยก็ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ (โปรดดูพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕) “ข้อมูล” นั้นแปลว่าข้อเท็จจริง ส่วน “ข่าวสาร” แปลว่าข้อความที่ส่งมาให้รู้เรื่องกัน

ในกฎหมายข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ที่ผมกำลังเขียนถึงอยู่นี้ คำว่า “ข้อมูลข่าวสาร” ท่านแปลไว้ (ในมาตรา ๔) ว่าหมายถึงสิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำโดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

คงจะรู้กันอยู่แล้วว่า ทางราชการโดยกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ นั้น มีข้อมูลข่าวสารที่บันทึกหรือจัดไว้ในรูปต่างๆ เป็นจำนวนมากมหาศาล ที่คุ้นเคยกันมากหน่อยมาแต่โบราณกาลก็คือเอกสารที่เจ้าหน้าที่บันทึกไว้ด้วยลายมือ

ของดีน่าใช้



หรือเครื่องพิมพ์ดีด ซึ่งสมัยนี้ก้าวหน้าไปมาก ถึงกับมีการบันทึกลงไว้บนแผ่นดิสก์ของเครื่องพีซีแล้ว

แต่ก่อนนี้ ไม่ว่าจะบันทึกกันแบบไหนก็ตาม ข้อมูลข่าวสารของทางราชการนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐท่านถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์และหวงแหนนักหนา แม้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียไป หรือขอร้องคัดลอกมาเพื่อจะใช้ประโยชน์ เจ้าหน้าที่ก็มักจะปฏิเสธไม่ยอมให้ ข้ออ้างที่นิยมใช้กันที่สุดก็คือ อ้างว่าเป็นความลับของราชการ แต่ถึงหากจะไม่ใช่ความลับและตามระเบียบกำหนดว่าต้องทำให้ ท่านก็มักจะบ่ายเบี่ยง โยเย หรือประวิงเวลา

ลงท้ายก็ต้องมีการหยอดน้ำมัน (บางทีไม่ใช่เพียง ๒-๓ ลิตร แต่เป็นตัน) จึงจะทำให้

เรื่องความพิโยกพิเณนของเจ้าหน้าที่นี้ ต่อไปในนี้จะทำได้ยากเพราะพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการบังคับเอาไว้ว่า เป็น

อื่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สิทธิของประชาชนทุกคนไม่จำเพาะแต่ผู้ที่มีส่วนได้เสีย ที่จะขอรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้ เว้นแต่ข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าไม่ต้องเปิดเผย เช่น อาจจะก่อให้เกิด

ประกอบกิจการพิจารณา แล้วผู้ที่ไม่ประสงค์จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น

ผู้ให้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารนั้นแล้วหลายสหาย ที่เป็นชาวอเมริกันหรือชาวอเมริกันเชื้อสายจีน เมื่อปกครองผู้หนึ่งร้องเรียน และคณะกรรมการมีมติให้โรงเรียนสตรีแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกษตรศาสตร์และกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์พิจารณาขอข้อมูลข่าวสารนี้

ประกอบด้วยการหนึ่งของการกฎหมายข้อมูลข่าวสารนี้ คือทำให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ว่าไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนี้

เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์หรือต่อความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น (ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 2 ของพระราชบัญญัตินั้น) รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเพิ่งประกาศใช้เมื่อเดือนตุลาคมปีกลายนี้ ก็ยืนยันและรับรองสิทธินี้ ดังปรากฏในมาตรา 58 ซึ่งระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

เรื่องความพิโยกพิเภกของเจ้าหน้าที่นี้ ต่อไปนี้จะทำได้ยากเพราะพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการบังคับเอาไว้ว่า เป็นสิทธิของประชาชนทุกคนไม่จำเพาะแต่ผู้ที่มีส่วนได้เสียที่จะขอรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้

ไปหากกฎหมายฉบับนี้มาอ่านและศึกษา

กันให้เข้าใจ แล้วช่วยกันใช้มากๆ และบ่อยๆ เอาละครับ ราชการจะได้ไปร้องใส่และเมืองไทยจะได้สะอาดกว่านี้